
Til: EMO-info (emoinfo@ENS.DK)
Cc: Lisbeth Juhl Christiansen (LIJ@ens.dk)
Fra: Kim Ingelhardt Jørgensen (KIJO@eadania.dk)
Titel: j.nr. 2021-9925
Sendt: 15-02-2023 13:08

Hej.

Vedr. høring om ny HB2023

Jeg beklager forsinkelsen, men jeg har følgende bemærkninger med udgangspunkt i filen "HB2023 med ændringsmarkeringer.pdf"

- Side 36, tredjesidste linje under "Vejledning": "...registeret kontor på 18 m2 i en 100 m2 rækkehuse." Er det en trykfejl?
- Side 44, vejledning vedr. præcisering af hvornår der uden bøvvl kan monteres en dør: Jeg jubler – rigtig godt med denne præcisering.
- Side 53, lovtekst under stk. 3: "...og hvad forslaget går ud på." For konsekvensens skyld bør det vel ændres til "...og hvad forslaget **omfatter**."
- Side 65: 4.5.4 Registrering af vinduer og yderdøre: Dette afsnit findes ikke på hbemo.dk
- Side 114: 4.6.12 Solceller stk. 2 punkt 5: Horisontafskæring for solceller og solvarmepaneller er ikke det samme som horisontskygge for vinduer.

Venlig hilsen / Kind regards

Kim Ingelhardt Jørgensen

Adjunkt
Assistant Lecturer

Minervavej 63, DK-8960 Randers SØ
Tel. +45 72291181 / +45 61953545
Mail: kijo@eadania.dk - eaDania.dk

Til: EMO-info (emoinfo@ENS.DK)
Cc: Lisbeth Juhl Christiansen (LIJ@ens.dk)
Fra: Barbara Westengaard (bwh@de.dk)
Titel: SV: Høring af bekendtgørelse om energimærkning af bygninger og bekendtgørelse om håndbog for energikonsulenter
E-mailtitel: SV: Høring af bekendtgørelse om energimærkning af bygninger og bekendtgørelse om håndbog for energikonsulenter (ENS Id nr.: 3005416)
Sendt: 13-02-2023 11:29

Til Energistyrelsen,

Tak for nedenstående høring. Jeg skal hermed fremsende Dansk Ejendomsmæglerforenings bemærkninger hertil.

Vedr. bekendtgørelsens § 4:

Der mangler en undtagelse vedr. bygninger med BBR-kode **590** (Anden bygning til fritidsformål). Der findes mange fritidsboliger (især fritidsboliger med ejerlejlighedsstatus), som har kode 590. På nuværende tidspunkt er fritidsbygninger med kode 510 (sommerhus), 585 (anneks i tilknytning til fritids- og sommerhus), 523 (bygninger med ferielejligheder til eget brug) og 540 (kolonihavehus) undtaget. Det forekommer derfor ikke konsekvent, at lige netop denne kategori ikke er omfattet undtagelsesbestemmelserne i § 4. Samtidig bør bygninger med kode **522** (bygninger med ferielejligheder til erhvervs-mæssig udlejning) og **529** (Anden bygning til ferieformål) også undtages med samme begrundelse.

Når man går listen med de nye BBR-koder igennem bør flg. bygninger også undtages:

- Kode **940** (drivhus)
- Kode **960** (fritliggende udestue)
- Kode **970** (tiloversbleven landbrugsejendom)

Det forekommer ikke konsekvent at disse bygning skal energimærkes, når man ser på de andre undtagelser i § 4.

På forhånd tak.

Med venlig hilsen
Barbara Westengaard-Hildinge
Advokat og ejendomsmægler MDE
Dansk Ejendomsmæglerforening, Juridisk- og mæglerfaglig afdeling
Direkte tlf.nr.: 32 64 45 77

Læs hvordan, hvorfor og hvornår vi behandler dine personoplysninger i vores [Persondata- og cookiepolitik](#).

Fra: EMO-info <emoinfo@ENS.DK>
Sendt: 17. januar 2023 12:07
Emne: Høring af bekendtgørelse om energimærkning af bygninger og bekendtgørelse om håndbog for energikonsulenter (ENS Id nr.: 3005416)

Til høringsparterne på vedhæftede liste

Hermed fremsendes høring af udkast til ny bekendtgørelse om energimærkning af bygninger og udkast til ny bekendtgørelse om Håndbog for Energikonsulenter (HB2023).

Bemærkninger til vedhæftede bedes fremsendes til emo-info@ens.dk, cc. lij@ens.dk senest **den 14. februar 2023**.

Venlig hilsen / Best regards

Anja Hein Witt

Specialkonsulent

-- Center for energiadministration / Centre for Energy Administration --

E-mail

emo-info@ens.dk

Danish Energy Agency: www.ens.dk

- part of The Ministry of Climate, Energy and Utilities

Energistyrelsen er ansvarlig for behandlingen af de personoplysninger, vi modtager om dig. Du kan læse mere om, hvordan vi behandler dine personoplysninger på vores hjemmeside: <https://ens.dk/om-os/energistyrelsens-behandling-af-personoplysninger>

Energistyrelsen
Center for Energiadministration – emo
Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

Sendt til: emoinfo@ens.dk og lij@ens.dk

Vesterbrogade 32
1620 København V

Telefon 33 43 70 00
mail@danskeadvokater.dk
www.danskeadvokater.dk

10. februar 2023

Dok.nr. D-2023-005781

Høringsvar over udkast til bekendtgørelse om energimærkning af bygninger (j.nr. 2021-9925)

Danske Advokater takker for muligheden for at afgive høringssvar. Dette høringssvar er udarbejdet i samarbejde med Danske Advokaters Fagudvalg for fast ejendom.

Overordnede bemærkninger

Danske Advokater finder det bekymrende, at nogle af ændringsforslagene lægger op til, at konsulenten ikke længere skal foretage undersøgelser af de offentlige registre som fx weblager, hvis han finder det forsvarligt, baseret på oplysninger fra ejeren.

Dette synes ikke hensigtsmæssigt, idet boligkøbere, ikke mindst set i lyset af den aktuelle energikrise, må forventes fremover at tillægge energimærket langt større betydning end hidtil. Derfor bør energimærkets indhold være så grundigt og retvisende, som det er muligt. Generelt set bør kravene til et energimærke og det dokumentationsgrundlag, som energikonsulenten baserer sin rapport og konklusioner på, derfor nærmere skærpes.

Bekendtgørelse om energimærkning af bygninger

Danske Advokater har ikke bemærkninger til ændringerne til bekendtgørelsen.

Ændringerne er, som det også fremgår af høringsbrevet, hovedsageligt konsekvensændringer som følge af ændringerne i den nye håndbog for energikonsulenter.

Danske Advokater bakker op om at afskaffe muligheden for energimærke efter ”målt forbrug”, idet metoden tilsyneladende nærmest ikke har været brugt.

Bekendtgørelse om Håndbog for Energikonsulenter (HB2023)

I Kap. 1.5.3 "Opførelsesår, årstal for til- og ombygning m.v." slettes krav om, at særlige ændringer i ejendommen skal noteres. Dette finder Danske Advokater betænkeligt, idet oplysning om disse ændringer er af stor betydning for boligkøberne. Det er vigtigt, at alle relevante, individuelle forhold og oplysninger fra sælgerne anføres på energimærket, på samme måde som det langt henad vejen er tilfældet med tilstandsrapporten.

Hvis sælger blot skal skrive under på, om der er foretaget ændringer siden opførelsen af bygningen, jf. høringsbrevet, kan der være risiko for, at væsentlige oplysninger ikke kommer frem. Sælgerne vil måske ikke kunne forstå vigtigheden af, at oplysningerne gives til konsulenten, eller vil måske have en interesse i ikke at oplyse alle relevante forhold. Danske Advokater vil derfor foreslå, at sælgerne specifikt skal oplyse om, og hvilke ændringer de har kendskab til. Dette også henset til, at der i disse tider er meget fokus på energimæssige forbedringer.

Vedrørende håndbogens pkt. 2.1 Energimærkning af nye bygninger. Her kan det undre, at der lægges op til, at der ikke længere skal gøres opmærksom på, hvis en nyopført bygning ikke lever op til de energikrav, som fremgår af en byggetilladelse, blot fordi der måtte være udstedt byggetilladelse. Afgørende må i alle tilfælde være, at sikre, at nyopførte byggerier opfylder kravene til energiklasse. Det synes dog omvendt at fremgå af ændringerne til pkt. 2.3.5 om Energikonsulentens konklusion, at konsulenten i sin konklusion skal anføre om byggetilladelsens krav til energi er opfyldt. Det synes derfor som om bemærkningerne i høringsbrevet og ændringerne i de nævnte punkter i håndbogen er modstridende. Ifølge pkt. 2.3.5. fremgår det i hvert fald klart, at det skal oplyses, hvis kravet i byggetilladelsen ikke er efterkommet.

I pkt. 4.3 om energikonsulentens indhentning af data, fremgår det, at hvis ejer fremlægger dokumenter, fx tegningsmateriale, for energikonsulenten, som konsulenten finder troværdige, så kan konsulenten undlade at tjekke mulige tegninger mv. på weblageret. Dette finder Danske Advokater betænkeligt. Energikonsulenten bør altid selv tjekke weblageret. Herved sikres det, at der er mindre risiko for, at konsulenten modtager forkerte eller misvisende oplysninger.

Generelt for håndbogen gælder, at Danske Advokater finder, at kravene til grundlaget for energimærket bør skærpes mest muligt. Ikke mindst fordi energimærket må antages at få større og større betydning i forbindelse med personers beslutning om at erhverve en fast ejendom. Derfor bør Energikonsulentens egen undersøgelsespligt ikke mindskes, uagtet indholdet af de oplysninger, som ejeren forelægger for konsulenten. Tværtimod vil det være ønskværdigt, hvis der kunne stiles mod en tilstand, hvor Energimærket gøres endnu mere udførligt og mere konkret rettet mod den enkelte ejendom, som det er tilfældet med tilstandsrapporten.

Afsluttende bemærkninger:

Danske Advokater takker for muligheden for at afgive høringssvar, og vi står altid gerne til rådighed for uddybende spørgsmål eller dialog.

Med venlig hilsen
Danske Advokater

Annette Lerche
Specialkonsulent

ale@danskeadvokater.dk

Alexander May-Worre
Advokat

Medlem af Fagudvalget for
Fast ejendom

Energistyrelsen

Att.: emoinfo@ens.dk

CC: lij@ens.dk

Journal nr. 2021 – 9925

Odense, den 13. februar 2023

Danske Bygningskonsulenters hørings svar til udkast til ny bekendtgørelse om energimærkning af bygninger og bekendtgørelse om Håndbog for Energikonsulenter (HB2023) i høring.

Kære Energistyrelse

Vi takker for muligheden for at afgive hørings svar i forbindelse med ny bekendtgørelse om energimærkning af bygninger og bekendtgørelse om HB2023.

Vi har følgende kommentarer til HB2023:

Indledningsvist

Danske Bygningskonsulenter mener grundlæggende, at det er gode ændringsforslag, som giver god værdi til forståelsen af håndbogen og til arbejdet som energikonsulenter. Der er dog et par vigtige ændringsforslag, som vi har alternative forslag til (se nedenfor).

2.2 Grundlag samt indgåelse af aftale om energimærkning af en ny bygning, (side 21) stk. 5. nybyg: Energistyrelsens ændringsforslag

"Dokumentation for trykprøvning skal foreligge, hvis der er byggetilladelsen sætter krav herom, eller der er gennemført trykprøvning."

Danske Bygningskonsulenter tænker, at forslaget beror på en misforståelse, for byggetilladelser stiller **aldrig** krav om trykprøvning.

Ændringsforslaget skaber rum for misfortolkninger, og Danske Bygningskonsulenter appellerer kraftigt til, at forslaget ikke gennemføres.

Danske Bygningskonsulenter foreslår i stedet følgende tekst, der er meget specifik:

"Dokumentation for bygningens tæthed skal foreligge.

Hvis der i energirammeberegning er indregnet en tæthed lavere end 1,5 l. pr. sekund. pr. m² ved 50 Pa, skal der fremsendes dokumentation herfor, og resultatet er kun gældende for det testede areal.

Såfremt trykprøvningsresultatet ikke overholder bygningsreglementet krav om tæthed, kan der ikke udarbejdes et energimærke."

Danske Bygningskonsulenter ser det også som problematisk, at der i den nuværende tekst står "*eller der er gennemført trykprøvning*", idet det er vigtigt at understrege, at hvis resultatet er over 1,0 l. pr. sekund. pr. m² ved 50 Pa. skal energikonsulenter afvise at energimærke bygningen.

Da der desværre ikke er krav om indberetning/offentliggørelse af trykprøvningsresultater, skjules testresultater på de bygninger, som ikke overholder kravene. En trykprøvningsrapport, hvor resultatet er en "dumpet" bygning, fremsendes derfor aldrig til energikonsulenten. Konsekvensen heraf er, at samfundet tror, at der kun bygges tætte bygninger i Danmark.

1.5.4 Bygningens anvendelse, stk. 2 (Side 17). BBR

Energistyrelsens ændringsforslag:

Stk. 2. Anvendelseskoden fremgår af BBRmeddelelsen.

"Hvis anvendelseskoden i BBRmeddelelsen ikke er korrekt, eller energimæssige forhold er registreret forkert i BBR, bør ~~kan~~ energikonsulenten afbryde energimærkningen og bede ejer om at opdatere BBR, for efterfølgende at energimærke korrekt.

Energikonsulenten skal gøre ejer opmærksom på vigtigheden af korrekt BBR registrering."

Vi mener ikke, at det er energikonsulentens opgave at fortælle om vigtigheden af korrekt registrering i BBR. Primært, fordi det er bygningsejerens opgave at sikre registrering, og da BBR hører under Erhvervsministeriet, bør det være Erhvervsministeriet eller en af dennes styrelser, der skal have til opgave at informere om det.

Sekundært, fordi BBR registreringen bør være på plads, inden Energikonsulenten kommer ud på besigtigelsen.

Vi mener derfor ikke, at ændringen skal gennemføres. Vælger Energistyrelsen fortsat at gennemføre ændringen, skal det maksimale honorar for udarbejdelse af energimærker hæves tilsvarende.

2.2 Grundlag samt indgåelse af aftale om energimærkning af en ny bygning (side 22), punkt 14, stk. 2.

Energistyrelsens ændringsforslag:

"Med dokumentation menes, når energikonsulenten alene viderefører data fra modtaget dokumentation til energirammeberegningen, for f.eks. ventilation eller bygningens tæthed."

Den nuværende formulering åbner op for en for bred forståelse, der kan misfortolkes. Eksempelvis ville det åbne op for beregning af kedler og vinduesdata.

Ud fra Energistyrelsens høringsbrev forstår vi hensigten med ændringen og bakker også op omkring ændringen, men teksten bør omformuleres til:

"Følgende ændringer må energikonsulenten selv foretage:

Dokumentation i henhold til indreguleringsrapport for ventilation og bygningens lufttæthed"

2.3.1 Bygningens energimærke, stk. 1 (side 24)

Energistyrelsens ændringsforslag:

"A2015 svarer til en bygning, der ~~er~~ opført efter bygningsreglement 2015 eller opføres ~~efter~~ bygningsreglement 2018."

Mange bygningsejere undrer sig over, hvorfor A2015 kan svare overens med BR2018. Energikonsulenterne bruger derfor unødigt tid på at forklare dette til bygningsejerne.

Forslaget ønskes derfor ændret til

"A2015/2018 svarer til en bygning, der ~~er~~ opført efter bygningsreglement 2015 eller opføres ~~efter~~ bygningsreglement 2018."

Vi har følgende kommentarer til bekendtgørelsen for energimærkning af bygninger:

§46 stk. 5

Ændringsforslaget "1. juli 2024" bør ændres til den "1. oktober 2024", således at energikonsulenter og certificeringsorganer har tre måneder ekstra til at få afholdt det førstkommende auditbesøg.

Vi stiller os gerne til rådighed ved uddybning af ovenstående.

Med venlig hilsen

**Formand for faggruppen Energimærkning
Kasper Rudolfsen**

Kbh. d. 13. februar, 2023

Vedr.: Høringssvar, udkast til ny bekendtgørelse om Håndbog for Energikonsulenter (HB2023)

Kære modtager.

Dette høringssvar fremsendes hermed af FABA (Danske producenter og importører af belysning, lysstyring og komponenter hertil) og Dansk Center for Lys (DCL)

Vi står naturligvis til rådighed for spørgsmål.

For FABA:

Klaus Bach Thomsen, Direktør

kbt@faba.dk

+45 20 81 09 90

For DCL:

Per Reinholdt, Direktør

pr@centerforlys.dk

+45 23 99 90 13

I år (februar og september) bliver to af de hidtil allermest anvendte lyskilder i domicilbyggerier, på skoler, plejehjem, sygehuse mv. udfaset. Det drejer sig om T5 (lysrør, 16 mm for HF-forkoblinger) og CFL (kompaktlysrør, også for HF-forkoblinger). I energibesparelsmæssige sammenhænge er mange af disse allerede blevet udskiftet til LED-løsninger, men der er lang vej igen.

Vi ved med sikkerhed – desværre får man lyst til at tilføje - at rigtig mange lyskilder er skiftet til LED-løsninger, uden at der har været rettet tilstrækkelig opmærksom på gældende regler. Dette er både regler, der vedrører lysets kvalitet og regler, der har med sikkerhed og EMC at gøre (EMC, elektromagnetisk kompatibilitet – elektrisk støj på elektricitetsnettet).

Når nu **Håndbog for energikonsulenter** skal opdateres, så er det en gylden mulighed for at gøre opmærksom på disse regler overfor nuværende og kommende energikonsulenter. Dette ikke mindst i relation til de mange titusindvis af lyskilder, der skal skiftes i løbet af meget få år, ja måske endda måneder, da mange grossister allerede melder udsolgt af disse to gængse lyskilder.

Således:

- Bolig- og planstyrelsen, der administrerer reglerne i Bygningsreglementet BR18, anser det for at være en udskiftning af en teknisk installation, hvis man ombygger et belysningsarmatur i et sådant omfang, at det kan sidestilles med udskiftning af armaturet (se *Spørgsmål og svar om lys og udsyn* i BR18, vejledning til Kapitel 18, *Lys og udsyn*, §§377-384).
- Det betyder, at hvis et armatur bygges om ref. denne præcisering i BR18, så vil kravene i bygningsreglementets §§382-383 skulle overholdes.
- Det betyder så igen, at man vil skulle overholde de krav, der står i den seneste revision af DS/EN 12464-1 *Lys og belysning – Belysning ved arbejdspladser – Del 1: Indendørs arbejdspladser*, hvor denne standard ref. BR18 finder anvendelse. Samtidig vil man under alle omstændigheder skulle overholde reglerne om belysning givet i §377 i Bygningsreglementet, når der laves noget om på belysningen. Det gælder uanset, om man blot skifter til en nyere lyskilde uden at ombygge noget
- Så selvom man altså i forbindelse med udskiftning af belysning eller blot lyskilder ikke ændrer tilstrækkeligt til, at de seneste regler ref. BR18 og seneste revision af DS/EN 12464-1 finder anvendelse, så må man aldrig under nogen omstændigheder aflevere renoveret belysning, der ikke som minimum lever op til de krav, der var gældende på det tidspunkt, hvor det oprindeligt blev installeret

Det er der stor risiko for vil ske, hvis energikonsulenter eller andre ikke kender til reglerne. Følgende punkter bør således kommunikeres:

- Mange LED-erstatningslyskilder har ikke samme fysiske lysudgivelse som dem, der er lavet til at erstatte. Fx afgiver visse erstatningskompaktlysrør kun lys i en 120° vinkel, hvor de oprindelige CFL afgiver lys i 360°. Dette vil med sikkerhed give udfordringer i overholdelse af kravene til belysning, ikke mindst den såkaldte regelmæssighed
- Mange LED-lysrør kan også være så høj-luminante, at der kommer så meget lys, at det også kan forstyrre de lovmæssige krav til lysets regelmæssighed
- Der kan være krav om ny CE-mærkning, hvis armaturer bygges om/ændres. SIK – Sikkerhedsstyrelsen – skriver således i deres vejledning *Ombygning af belysningsarmaturer*:
 - *Fabrikanten af et retrofit-sæt skal erklære, hvilke armaturer sættet er egnet for*
 - *Fabrikanten af retrofit-sættet har ansvaret for, at de armaturer, som han erklærer sættet egnet for, er sikre efter ombygningen. Det vil sige, at de ombyggede armaturer skal opfylde kravene i Lavspændingsdirektivet og EMC-direktivet.*

- *Ombygning af armaturer, der ikke sker i forbindelse med markedsføring, medfører ikke nødvendigvis krav til CE-mærkning*

DCL's bemærkning til dette punkt: Det er DCL's opfattelse, med de præciseringer, der lægges til grund i 2.1 i [Den Blå Vejledning](#), at en reel ombygning af et belysningsarmaturer ALTID vil kræve en ny CE-mærkning, med ref. til EMC-direktivet (ibrugtagning af et nyt produkt, at regne som)

En opsummering på dette

- ❖ Det bør altid tjekkes, om gældende regler til belysningen er overholdt, hvis der skiftes lyskilder i belysningsanlæg, eller hvis armaturer i belysningsanlæg bygges om til nyere lyskilder.
- ❖ **Hvis der blot skiftes lyskilder til nye LED-varianter:**
 - Tjek, at kravene til belysningsstyrke og regelmæssighed mv. ref. den på opførelsestidspunktet for bygningen gældende revision af DS700 eller DS/EN 12464-1 er overholdt, der hvor den på opførelsestidspunktet relevante standard, ref. den daværende gældende revision af bygningsreglementet, finder anvendelse
 - Tjek, at den samlede løsning overholder kravene til EMC. Husk her SIK's vejledning *Ombygning af belysningsarmaturer:*
- *Fabrikanten af et retrofit-sæt skal erklære, hvilke armaturer sættet er egnet for*
Dette gælder også, hvis der blot skiftes til LED-erstatningslyskilder uden opbygning, fx LED-lysrør eller LED-kompaktlysrør
 - Hvis der i udskiftningen er introduceret en ny glimtænder (lysrørsarmaturer), så sikkerstil, at der foretages en ny mærkning, så det tydeligt fremgår, at armaturet er ændret til at anvende en anden lyskilde end den, det har været designet til at anvende oprindeligt
 - Hvis der i BR på opførelsestidspunktet har været stillet krav om automatisk dagslysstyring, skal det tjekkes, at denne stadig fungerer efter hensigten
- ❖ **Hvis armaturer i et belysningsanlæg bygges om:**
 - Tjek, at kravene til belysningsstyrke og regelmæssighed mv. ref. den på udskiftningstidspunktet gældende revision af DS/EN 12464-1 er overholdt, der hvor denne standard ref. Bygningsreglementet (pt. BR18) finder anvendelse
 - Tjek, at den samlede løsning overholder kravene til sikkerhed og EMC ref. de to bekendtgørelser BEK 311 af 30/03/2016 *Bekendtgørelse om elektrisk materiel bestemt til anvendelse inden for visse spændingsgrænser* (Lavspændingsdirektivet) og BEK 1107 af 06/11/2019 *Bekendtgørelse om radioudstyr og elektromagnetiske forhold* (EMC-direktivet)
 - Armaturer, der er ombygget, skal have ny mærkning, inkl. CE-mærkning, inden de tages i brug
 - Hvis der i BR på opførelsestidspunktet har været stillet krav om automatisk dagslysstyring, skal det tjekkes, at denne stadig fungerer efter hensigten. Hvis der på opførelsestidspunktet ikke har været stillet krav om automatisk dagslysstyring, skal en sådan etableres der, hvor der stilles krav om dette i BR, pt. BR18 – se §382

Bettina Helene Borg

Fra: Per Reinholdt <pr@centerforlys.dk>
Sendt: 14. februar 2023 10:43
Til: emo-info@ens.dk
Cc: lij@ens.dk; Klaus Bach Thomsen (kbt@faba.dk)
Emne: SV: Høring af bekendtgørelse om håndbog for energikonsulenter - j.nr. 2021-9925, (ENS Id nr.: 3005416)
Vedhæftede filer: 2023.02.13_Høringssvar_DCL_Håndbog_for_energi_konsulenter_j.nr._2021-9925.pdf

Kære modtager.

I fremsendelse af høringssvar i går refereres der til **BEK nr 311 af 30/03/2016 Bekendtgørelse om elektrisk materiel bestemt til anvendelse inden for visse spændingsgrænser (Lavspændingsdirektivet)**

Der er en nyere udgave af denne bekendtgørelse, hvorfor BEK 311 nu er historisk.

Den gældende er **BEK nr 2516 af 14/12/2021 Bekendtgørelse om sikkerhed for elektrisk materiel (Lavspændingsdirektivet)**

Jeg skal beklage denne fejlagtige reference.

Mvh,

Per Reinholdt
Direktør

Vil du vide mere om mulighederne for medlemskab i DCL? Klik https://centerforlys.dk/wp-content/uploads/2022/12/DCL-Medlemsfordele_2023.pdf

Dansk Center for Lys
cvr 10276012
c/o Per Reinholdt
Christianslund 47, 1 th.
DK-3460 Birkerød
Tlf.: +45 47 17 18 00

Direkte: +45 23 99 90 13
E-mail: pr@centerforlys.dk
www.centerforlys.dk
LinkedIn: <https://www.linkedin.com/company/danish-lighting-center-dansk-center-for-lys/>

Fra: Per Reinholdt
Sendt: 13. februar 2023 20:48
Til: emo-info@ens.dk
Cc: lij@ens.dk; Klaus Bach Thomsen (kbt@faba.dk) <kbt@faba.dk>
Emne: Høring af bekendtgørelse om håndbog for energikonsulenter - j.nr. 2021-9925, (ENS Id nr.: 3005416)

Kære modtager.

Dette høringssvar fremsendes hermed af FABA (Danske producenter og importører af belysning, lysstyring og komponenter hertil) og Dansk Center for Lys (DCL).

Vi står naturligvis til rådighed for spørgsmål.

For FABA:

Klaus Bach Thomsen, Direktør

kbt@faba.dk

+45 20 81 09 90

For DCL:

Per Reinholdt, Direktør

pr@centerforlys.dk

+45 23 99 90 13

Mvh,

Per Reinholdt

Direktør

Vil du vide mere om mulighederne for medlemskab i DCL? Klik https://centerforlys.dk/wp-content/uploads/2022/12/DCL-Medlemsfordele_2023.pdf

Dansk Center for Lys
cvr 10276012
c/o Per Reinholdt
Christianslund 47, 1 th.
DK-3460 Birkerød
Tlf.: +45 47 17 18 00

Direkte: +45 23 99 90 13

E-mail: pr@centerforlys.dk

www.centerforlys.dk

LinkedIn: <https://www.linkedin.com/company/danish-lighting-center-dansk-center-for-lys/>

Fra: EMO-info <emoinfo@ENS.DK>

Sendt: 17. januar 2023 12:07

Emne: Høring af bekendtgørelse om energimærkning af bygninger og bekendtgørelse om håndbog for energikonsulenter (ENS Id nr.: 3005416)

Til høringsparterne på vedhæftede liste

Hermed fremsendes høring af udkast til ny bekendtgørelse om energimærkning af bygninger og udkast til ny bekendtgørelse om Håndbog for Energiforsyning (HB2023).

Bemærkninger til vedhæftede bedes fremsendes til emo-info@ens.dk, cc. lij@ens.dk senest **den 14. februar 2023**.

Venlig hilsen / Best regards

Anja Hein Witt

Specialkonsulent

-- Center for energiadministration / Centre for Energy Administration --

E-mail

emo-info@ens.dk

Danish Energy Agency: www.ens.dk

- part of The Ministry of Climate, Energy and Utilities

Energistyrelsen er ansvarlig for behandlingen af de personoplysninger, vi modtager om dig. Du kan læse mere om, hvordan vi behandler dine personoplysninger på vores hjemmeside: <https://ens.dk/om-os/energistyrelsens-behandling-af-personoplysninger>

**EJENDOM
DANMARK**

Energistyrelsen
Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

20. januar 2023

J.nr. 2021-9925

Chefrådgiver, Ph.D.
Morten Jarlbæk Pedersen
+45 2380 9033
mjp@ejd.dk

Bemærkninger til høring over forslag til bekendtgørelse om energimærkning af bygninger

EjendomDanmark takker for muligheden for at give kommentarer til opdateringen af energimærkebekendtgørelsen og den tilhørende håndbog for energikonsulenter.

EjendomDanmark har alene bemærkninger til selve energimærkebekendtgørelsen, og nedenfor findes først vore generelle bemærkninger til bekendtgørelsen, hvorefter følger en række nærmere kommentarer til forslaget enkelte dele.

Overordnede bemærkninger til forslaget

EjendomDanmark skal indledningsvist påpege følgende generelle forhold, der er relevante at overveje i relation til forslaget:

Afskaffelse af muligheden for at udarbejde energimærkning efter metoden "målt forbrug" synes logisk – men en kommende revision bør muligvis genoverveje energimærkeberegningen i sin helhed

Energistyrelsen angiver, at metoden stort set ikke anvendes, og at det metodiske grundlag er uklart. Derfor foreslås en afskaffelse af denne mulighed.

Dette forslag synes umiddelbart logisk, den beskrevne situation taget i betragtning. EjendomDanmark ser derfor ikke udfordringer med denne del af forslaget. Til gengæld vil EjendomDanmark anbefale, at man – ved en kommende revision af energimærkeordningen, f.eks. som følge af det kommende bygningsdirektiv – forsøger at lave en ordning, der generelt baserer sig mere på realiteter end teoretisk beregning.

Velgennemarbejdet høringsmateriale

Det er ros værdigt, at Energistyrelsen med denne høring har udarbejdet et høringsmateriale, der er overskueligt og lettilgængeligt bl.a. pga. resuméet i høringsbrevet kombineret med brugen af markeringsændringer i det fremsendte materiale. Dette smidiggør arbejdet med høringsvaret.

Bemærkninger til forslagets enkelte dele

EjendomDanmark har nærmere kommentarer til en enkelt bestemmelse i forslaget.

Indgivelse af klager (§ 39)

Energistyrelsen foreslår at ændre formuleringen i § 39, således at det ikke længere fremstår som et krav, men derimod som en mulighed, at klager over faglige og kvalitetsmæssige forhold vedrørende energimærkninger indgives på et skema, som udarbejdes af Energistyrelsen (ved tilføjelse af ordet "kan") (§ 39, stk. 2).

EjendomDanmark vurderer, at Energistyrelsen ikke har givet en begrundelse for denne del af forslaget. EjendomDanmark er positiv over for, at afbureaukratiserer borgernes muligheder for at klage – men til gengæld bør Energi- styrelsen supplere med en vejledning, der hjælper borgerne på vej.

- EjendomDanmark skal derfor foreslå, at der som supplement til skemaet udarbejdes en kort og overskuelig vejledning til borgere, der ønsker at klage over et energimærke.

I EjendomDanmark håber vi, at disse bemærkninger kan bistå [myndigheden] i det videre arbejde med at kvalitetssikre forslaget, og i det arbejde står EjendomDanmark naturligvis til rådighed.

Med venlig hilsen

Morten Jarlbæk Pedersen
Chefrådgiver

Energistyrelsen
Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

Glostrup, mandag, 13 februar 2023

2021 - 9925 - Høringssvar vedr. bekendtgørelse om energimærkning af bygninger.

Energiforum Danmark takker for lejligheden til at kommentere bekendtgørelsen.

Generelle kommentarer

Det ærgrer os, at det ikke lykkedes at etablere et set-up for energimærkning baseret på målt forbrug, som branchen har taget til sig. Men vi er enige i, at det ikke giver mening at opretholde ordningen i sit nuværende format. Vi håber, at vi med den kommende bygningshub og fuld implementering af målerdirektiverne i 2027, får basis for at lave mere dynamiske og intelligente mærkninger af store bygninger, baseret på målt forbrug.

Derudover giver de foreslåede ændringer giver ikke anledning til kommentarer.

Anbefalinger i kølvandet på høringen

En gennemlæsning af bekendtgørelse og håndbog viser desuden, at der er behov for en større justering/modernisering, for at være klar til de nye perspektiver for energimærkningen, der kommer fra fx det nye bygningsdirektiv og bygningsreglementet:

- Energimærkning bliver omdrejnings for minimum-performance-standards for bygninger. Det betyder, sandsynligvis, at alle bygninger med mærke F eller dårligere skal løftes.
 - o Det vil kræve en langt mere dynamisk mærkning, så bygningsejerne nemt kan undersøge og prioritere de tiltag, der skal gennemføres for at løfte deres bygning.
 - o Energimærket bør derfor fremadrettet også indeholde konsulentens anbefaling til, hvordan den konkrete bygning løftes til minimums-standard

- I bygningsreglementet og i bygningsdirektivet stilles der stadig større krav til til bygningsautomatik og bygningsstyring, men det er uklart om implementeringen af disse krav, har den store effekt på energimærkningen. Fx anslås det i bygningsreglementet at EMS OG BMS medfører 15% besparelser, og der stilles krav om at det installeres i større bygninger, også i de eksisterende bygninger. Derfor er det vigtigt at de bygningsejere, der rent faktisk følger reglementet også belønnes i deres energimærkning.

Det bør derfor undersøges om der er tilstrækkelig sammenhæng mellem den styring man har og den effekt det har på mærkningen. Samt selvfølgelig følge op på det hvis det ikke er tilfældet.

- EU barsler med en SRI-ordning, hvor man skal skabe en indikation af bygningernes smart-readiness. Her bør der også indtænkes en koordinering, så bygningsejerne ikke skal registrere det samme to gange.

Energiforum Danmark uddyber gerne ovenstående kommentarer.

Med venlig hilsen

Dorte Nørregaard Larsen
Sekretariatsleder
Energiforum Danmark

Energistyrelsen

Sendt til: emo-info@ens.dk og lij@ens.dk

FINANS
DANMARK

Aktuelle og retvisende energimærker

Finans Danmark takker for muligheden for at give bemærkninger til udkast til bekendtgørelse om energimærkning af bygninger og bekendtgørelse om håndbog for energikonsulenter (ENS Id nr. 3005416) af 17. januar 2023.

Brug for opdaterede og retvisende energimærker, metoder og faktorer

Der er stort fokus på energiforbedringer og energiforsyning. Ruslands krig i Ukraine har gjort det endnu mere aktuelt. Det er en vigtig samfundsmæssig opgave at forbedre den energimæssige stand af bygningsmassen, som kun kan løses med en fælles indsats. For at hjælpe bygningsejere til at træffe de optimale valg om f.eks. varmekilde og energiforbedringer, bør energimærker være så udbredte og retvisende som muligt. Det er derfor en afgørende forudsætning, at de bagvedliggende metoder og faktorer i energimærkningen også er opdaterede og retvisende.

Emissionsfaktorer (kap 1.4):

Vi bakker op om forslaget til løbende at opdatere emissionsfaktorer. Det er vigtigt, at værdierne opdateres ofte i en tid, hvor de udvikler sig så hurtigt.

Desuden foreslår vi, at emissionsfaktortabellen udvides med en faktor for ledningsgas, der tager højde for biogasandelen i gasnettet. Derved kan gasopvarmede ejendomme få retvisende data for udledning af klimagasser ved brug af en emissionsfaktor, der er vægtet med mikset af naturgas og biogas i ledningsnettet.

Energimærkning af eksisterende bygninger (bilag 4 – 4.2, stk. 1):

Det kan med fordel gøres tydeligt i bekendtgørelsen, at energimærker for række-kæde og dobbelthuse registreres på samtlige bygninger i række-, kæde- og dobbelthuse. Vi oplever ofte, at energimærket kun er registreret på en enkel af bygningerne.

Definition af opvarmet areal (bilag 4 – 4.4.3.1)

Vi opfordrer til, at Energistyrelsen etablerer en database, hvor en bygnings opvarmede areal let kan identificeres. Det kan sikre et ensartet grundlag for f.eks. udarbejdelsen af energimærker og lette brugernes adgang til oplysninger om bygnings opvarmede areal.

Høringsvar

9. februar 2023

Dok: FIDA-2083552760-106-v1

Kontakt Lars Ravn Knudsen

Primærenergiforbrug pr. arealenhed bør fremgå tydeligere

I selve energimærkerapporterne opfordrer vi til, at det primærenergiforbrug, som lægger til grund for energimærkekarakteren, fremgår tydeligt. Oplysningen kan indsættes forsiden af energimærkerapporten. Som et eksempel kan det fremgå at energimærke rapporten, at energimærke er A2015, og at energiforbruget pr. arealenhed er [X] kWh/m².

Finans Danmark står naturligvis til rådighed for uddybning af vores bemærkninger.

Med venlig hilsen

Lars Ravn Knudsen

Direkte: +45 33 70 12 69

Mail: lrk@fida.dk

Hørings svar

9. februar 2023

Dok. nr.:

FIDA-2083552760-106-v1

Til: EMO-info (emoinfo@ENS.DK)
Cc: Pia Saxild (PS@fbr.dk), Karin Breck (kab@fbr.dk), Lisbeth Juhl Christiansen (LIJ@ens.dk)
Fra: Christian Sand (csa@fbr.dk)
Titel: SV: Høring af bekendtgørelse om energimærkning af bygninger og bekendtgørelse om håndbog for energikonsulenter
E-mailtitel: SV: Høring af bekendtgørelse om energimærkning af bygninger og bekendtgørelse om håndbog for energikonsulenter (ENS Id nr.: 3005416)
Sendt: 14-02-2023 14:08

Forbrugerrådet Tænk har gennemgået høringsmaterialet og har ikke konkrete bemærkninger til ændringerne i bekendtgørelserne.

Forbrugerrådet Tænk har dog en række generelle bemærkninger, da energimærkning af bygninger er vigtigt område for forbrugerne. Vi ønsker, at energimærkningen er præget af gennemsigtighed, troværdighed, effektiv konkurrence og gode vilkår for forbrugerne, herunder gode muligheder for at klage, hvis noget går galt. Det indebærer også, at forbrugerne kan have tillid til, at energimærkningen er udført korrekt og retvisende af energikonsulenter, der følger reglerne på området. Derfor er tilsyn med energikonsulenternes arbejde også vigtigt for forbrugernes tillid til energimærkningen.

Med venlig hilsen

Karin Breck
Politisk chef

Christian Sand
Forbrugerpolitisk medarbejder

Med venlig hilsen

Christian Sand

FORBRUGERPOLITISK RÅDGIVER / CONSUMER POLICY ADVISER

T +45 7211 8880 | M +45 4172 9403

W taenk.dk

Forbrugerrådet Tænk

Ryesgade 3A, 2. th. | 2200 Kbh. N

Fra: EMO-info [<mailto:emoinfo@ENS.DK>]

Sendt: 17. januar 2023 12:07

Emne: Høring af bekendtgørelse om energimærkning af bygninger og bekendtgørelse om håndbog for energikonsulenter (ENS Id nr.: 3005416)

Til høringsparterne på vedhæftede liste

Hermed fremsendes høring af udkast til ny bekendtgørelse om energimærkning af bygninger og udkast til ny bekendtgørelse om Håndbog for Energikonsulenter (HB2023).

Bemærkninger til vedhæftede bedes fremsendes til emo-info@ens.dk, cc. lij@ens.dk senest **den 14. februar 2023**.

Venlig hilsen / Best regards

Anja Hein Witt

Specialkonsulent

-- Center for energiadministration / Centre for Energy Administration --

E-mail emo-info@ens.dk

Danish Energy Agency: www.ens.dk

- part of The Ministry of Climate, Energy and Utilities

Energistyrelsen er ansvarlig for behandlingen af de personoplysninger, vi modtager om dig. Du kan læse mere om, hvordan vi behandler dine personoplysninger på vores hjemmeside: <https://ens.dk/om-os/energistyrelsens-behandling-af-personoplysninger>

Til: EMO-info (emoinfo@ENS.DK)
Cc: Lisbeth Juhl Christiansen (LIJ@ens.dk), Carl Axel Lorentzen (cal@glasfakta.dk), 'lgj@ogjoergensen.dk' (lgj@ogjoergensen.dk)
Fra: ps@glasindustrien.dk (ps@glasindustrien.dk)
Titel: HB 2023 - høringssvar
Sendt: 30-01-2023 14:36

Kære Anja Hein Witt, Energistyrelsen,

tak for fremsendte dokumenter i høring:

-Bekendtgørelse om energimærkning af bygninger: Ingen kommentarer

-Udkast til ny bekendtgørelse om Håndbog for Energikonsulenter (HB2023) – se nedenfor.

Kommentarer til HB2023 for glas/ruder mht vinduer og døre:

Der mangler sidenumre!

4.5.4: Under bemærkninger er "g" og "gw" ikke tydeligt adskilt? Der henvises til 4.7.4 (4.7.4.1) for "g", men der henvises ikke til 4.7.4.2 for "gw" og i tabellerne mangler der data for Uw? Iht DS/EN 410 hedder det ikke "Gw" men "gw".

4.7.1.1 Levetider

Levetiderne er ikke i overensstemmelse med "SBI2013:30 Levetider af bygningsdele ved vurdering af bæredygtighed og totaløkonomi".

Det er uheldigt at HB2023 ikke bruger samme levetider som i LCA og EPD beregninger!

4.7.4 Vinduer og yderdøre

4.7.4.1 Solafskærmningsfaktor. Der mangler forklaring på om det er til gg eller til gw, og hvordan beregningen skal foretages?

4.7.4.2 U-værdi i skemaer (alle tre skemaer) skal benævnes Uw (netop når der i andre kolonner er skelnet mellem gw og gg)

For 3-lag energiruder er der ikke taget højde for nye ændrede værdier pga nye 'klarere' basisglas, giver højere LTg og gg data.

4.7.4.3 Solvarmetransmittans. Der mangler, at det benævnes gg, både i overskrift og i tale.

Data for gg i 1,-2 og 3-lag klart glas tager ikke hensyn til nye data for nye basisglas.

Med venlig hilsen

Glasindustrien

CVR 10 23 46 46

Poul Sabroe, CCO
Public Relations

T: 2940 0281

Energistyrelsen
Att.: Lisbeth Juhl Christiansen
Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København

Dok. ansvarlig: AUB
Sekretær:
Sagsnr.: s2023-101
Doknr: d2023-3090-9.0
18-01-2023

Høringssvar til høring af bekendtgørelse om energimærkning af bygninger og bekendtgørelse om håndbog for energikonsulenter

Green Power Denmark takker for muligheden for at afgive høringssvar på høring af bekendtgørelse om energimærkning af bygninger og bekendtgørelse om håndbog for energikonsulenter.

Generelle bemærkninger

I håndbog for energikonsulenter er et meningsfuldt fokus på at nedsætte og optimere det totale energiforbrug i bygninger, der er en god idé for økonomi og klima.

Og netop optimeringen mener vi i Green Power Denmark bør udpensles yderligere i håndbogen. For ligesom det er vigtigt at fokusere på hvor meget energi man forbruger, er det vigtigt hvornår dette forbrug sker.

Hvis man f.eks. konverterer til varmepumpe, har man et stærkt økonomisk incitament til at minimere elforbruget mellem kl. 17 og 21. Både pga. den nye elnet-tarifmodel, men også fordi spotprisen på el typisk er højere i dette tidsrum. Det hjælper forbrugeren til en lavere varmeregning, udjævner belastning af elnettet og bidrager til energisystemets balance og dermed altså dets evne til at rumme ikke-styrbar sol- og vindenergi. Ved at tilpasse forbruget til varme i bygninger til det øvrige elforbrug, kan vi i højere grad eksportere strøm fra danske sol- og vindenergianlæg til gavn for vores nabolande.

Derfor forslår Green Power Denmark konkret, at håndbogen også indeholder vejledning om energioptimering ift. spidsbelastningstidspunkter.

Afsnit 4.4.7 i HB2023

I udkast til ændringen i Håndbogen for Energiforbedring lægges der op til i afsnit 4.4.7, at energikonsulenter skal vurdere muligheden for energiforbedring via "*...konvertering til anden forsyning, herunder vedvarende energi*" og nu med tilføjelsen "*og energikilder baseret på vedvarende energi*". Green Power Denmark ser positivt på den nye formulering da den i højere grad tilskynder til konvertering til grønne forsyningsløsninger. Strømforbruget til en varmepumpe er i høj grad baseret på vedvarende energi og vil i fremtiden i endnu højere grad være det i takt med yderligere udbygning af sol- og vindkapacitet i Danmark.

Dernæst er kollektiv forsyning rigtig mange steder baseret på forbrug af bæredygtig biomasse, der ligeledes er en vedvarende energikilde og i fremtiden endda kan lede til negative emissioner hvis CCS (Carbon Capture and Storage) kobles til kraftvarmeværkerne. Det kunne også være fordelagtigt hvis formuleringen blot hed: *"...konvertering til anden forsyning baseret på vedvarende energi"*, således at energiformer der baserer sig på fossile brændsler udelukkes fremadrettet.

Green Power Denmark støtter også initiativet hvor der i vejledningen henvises direkte til et værktøj hvor forskellige tilslutningsmuligheder kan undersøges. Det kan i højere grad hjælpe forbrugeren til at skifte fra en energitug og fossilbaseret løsning til en ny og grøn forsyningskilde. Hvorvidt der skal konverteres til varmepumpe eller tilsluttes til et fjernvarmenet, afhænger af hvad der er samfundsøkonomisk bedst, samt er en økonomisk attraktiv løsning for forbrugeren.

I nogle områder er det mest hensigtsmæssigt med en varmepumpe fordi for den kollektive løsning ikke vil være samfundsøkonomisk optimal, mens det omvendt er mest hensigtsmæssigt med konvertering til kollektiv forsyning hvis der er mindre afstand mellem forbrugerne. Vurderingen bør bero på et samfunds- og brugerøkonomisk grundlag da det på mest nøgtern vis kan udpege den mest hensigtsmæssige løsning for forbrugeren. Begge typer konverteringer er i et klimaperspektiv positive.

Med venlig hilsen

August Bech
aub@greenpowerdenmark.dk
Dir. tlf. +45 22 75 04 91

Til Energistyrelsen

Hørings svar fra KL om udkast til bekendtgørelse om energimærkning af bygninger

Tak for muligheden for at skrive høringssvar til udkast om bekendtgørelse om energimærkning af bygninger. Nedenfor findes vores generelle bemærkninger. Sekretariatet har i høringssvaret taget forbehold for politisk behandling, da det ikke har været muligt at behandle høringssvaret politisk inden høringsfristen.

KL har stort fokus på at sænke energiforbruget i kommunernes bygninger og arbejder aktivt for at fremme dette. KL ønsker at styrke datagrundlaget og dermed viden om bygningers energiforbrug, og vi ønsker en energimærkningsordning, som giver værdi for bygningsejerne og dermed incitament til at bruge den. Derfor ønsker KL helt grundlæggende en dynamisk energimærkning, hvor det er muligt at revidere mærkninger løbende i takt med, at ejendomme bliver energioptimeret. Energimærker, der ikke tager højde for de sidste 10 års ændringer, giver ikke tilstrækkelig værdi for bygningsejerne i kommunerne. Tilmed er den nuværende energimærkningsordning meget omkostningstung for kommunerne. Derfor ønsker vi også, at det bliver muligt i den professionelle bygningsdrift at foretage energimærkningen i egen organisation. Det kan betyde, at kommunerne selv kan foretage energimærkningen af egne bygninger med en uddannet energimærkekonsulent. Det kan være en mulig løsning, da der er tale om professionelle parter. KL har gjort ønskerne tydelige i dialog med Energistyrelsen forud for ændringen i bekendtgørelsen, men kan se, at vores ønsker desværre ikke er blevet imødekommet. Det beklager vi.

Generelt læser vi, at der er tale om en række præciseringer, der gør samarbejdet mellem energimærkekonsulent, bygningsejer og myndigheder mere simpelt. I sig selv er det positivt, men det fører ikke til de grundlæggende forbedringer i ordningen, vi havde ønsket.

KL bemærker, at det ikke er helt tydeligt, hvem der har ansvaret for at kontrollere, at en bygning bliver energimærket på tidspunktet inden færdigmelding.

Dato: 13. februar 2023

Sags ID: SAG-2023-00821
Dok. ID: 3304378

E-mail: LCBJ@kl.dk
Direkte: 3370 3652

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 2

Vi kan læse, at det faktiske forbrug er taget ud af bekendtgørelsen. KL arbejder med databaseret energiledelse i bygninger, og er optaget af, at det faktiske forbrug ligger til grund for viden om bygningers energieffektivisering, herunder til energimærkerne, hvis muligt.

Med venlig hilsen

Sara Rørpe, kontorchef i Klima og Erhverv

Dato: 13. februar 2023

Sags ID: SAG-2023-00821
Dok. ID: 3304378

E-mail: LCBJ@kl.dk
Direkte: 3370 3652

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 2 af 2

Til: EMO-info (emoinfo@ENS.DK)
Cc: Lisbeth Juhl Christiansen (LIJ@ens.dk)
Fra: Janus Hendrichsen (JANH@kea.dk)
Titel: Høringssvar fra Københavns erhvervsakademi vedr. j.nr. 2021-9925
Sendt: 13-02-2023 16:13

Kære ENS
Hermed høringssvar fra KEA.

KEA mener generelt at der er flere fornuftige præciseringer og forenklinger som gør arbejdet som energikonsulent bedre.

KEA forslår at man genovervejer 4.4.7 punkt 6 hvor man henviser til at prioritere kollektiv forsyning. Her foreslås en præcisering så det er kollektiv forsyning baseret på primært fossilfrie brændsler. Motivation: gas er lige nu defineret som kollektiv forsyning.

KEA støtter ikke at man i ændring af 4.4.7.1 stk 2 fastholder at man ikke skal vise prisen på kategori 2 forslag. KEA mener at det er uhensigtsmæssigt at forbrugeren ikke kan se alle de investeringer som energimærkekonsulenterne indtaster, da mange forbedringer ikke kun er en energibesparelse men også giver komfort og/eller vedligeholdelse. KEA mener ikke at forbrugeren vil undlade forbedringer som er for dyre hvis man angiver prisen – ej heller at forbrugeren hellere vil udføre hvis man ikke oplyser en forventet pris.

Under 4.4.7.1 efterlyses en anvisning om hvordan man bestemmer levetiden af et grupperet forslag. I tabel 4.7.7.1 er der tilføjet en linje som har fået en stavefejl.

4.4.7 stk 5 – KEA efterlyser eksempler på og afgrænsning af på hvordan energikonsulenten skal vurdere om der findes mindre vidtgående forslag som kan være mere motiverende.

Under 4.7.8 Fjernvarmeinstallationer – varmetab fa veksler mangler et oplyst mål for højden C i eksemål.

De bedste hilsener

Janus Hendrichsen
Teamleder for de tekniske efteruddannelser
KEA Competence
Frederikkevej 8-10
2900 Hellerup
Mobil: 29372173

Landsbyggefondens bemærkninger til:

j.nr. 2021-9925

Hørringsvar - høring over udkast til bekendtgørelse om energimærkning af bygninger

Generelt om energimærkning af eksisterende almene boliger

Landsbyggefondens indsats til støtte for energibesparelser er løbende intensiveret gennem 00-erne og op til i dag, hvor fokus på energioptimering indgår i helhedsplaner, renoveringsprojekter og almene driftsplaner. Fonden opfordrer boligorganisationerne til at iagttage såvel energimærkning som faktiske forbrug i forbindelse med almene renoveringsstøttesager. Fondens særlige støttemuligheder til energioptimering - grøn screening, og grøn garanti gør brug af energimærkningsværktøj og -metode.

Energimærkning af ældre almene boliger tjener således især til oplysning om bygningernes energimæssige kapacitet specifikt på bygningsdele. Set i dette perspektiv vurderes benchmark på faktiske målte forbrug generelt at have både større værdi som indikator for indsatsmuligheder i boligmassen og større operativ effekt som markør overfor beslutningstagere ved almene energirenoveringer.

Det er således afgørende, at tanken om anvendelse af målt forbrug ikke forlades ifm.

Energimærkningsordningen i den forbindelse skal det bemærkes, at almensektoren tablerer Det Centrale Almene Bygningsregister (DCAB), der vil omfatte energiforbruget på bygninger og boligenheder. Det vil muliggøre benchmark af energiforbrug på tværs af boligorganisationer og boligafdelinger med præcis markør af indsatspotentiale i forhold til energiforbedringer og værn om billige husleje og boligudgifter.

Landsbyggefondens bemærkninger – ventilation, anlæg og drift

Etablering af ventilationsanlæg har i længere tid udgjort det største enkelte indsatsområde ved støttet renovering af almene boliger. Ventilationsområdet viser ved renovering af ældre etageejendomme et gab mellem teoretiske beregninger og faktiske forbrug.

Fonden har siden 2016 styrket sin indsigt i ventilationsforhold og -metoder ved renovering af almene boliger og ser et stort potentiale i optimering af såvel sundt indeklima som ventilationsanlægs energiforbrug ved anlæg og drift. Fonden har i samme periode deltaget i udvikling af konceptet for "behovsstyret boligventilation", der ved anvendelse i flere ældre etageboliger har påvist forbedring af såvel boligernes indeklima som ventilationsanlæggenes drift performance.

Fonden har i samarbejde med flere boligorganisationer gennemført en række demonstrationsprojekter, og noteret sig, at decentrale ventilationsanlæg med vejledende oplyste producentlevetider på 10-12 år ofte indgår på lige vilkår i rådgiveres sammenligninger af energiprformance med centralanlæg med vejledende levetider på over 20 år. Det kan undre, at decentrale anlægs korte levetider ikke tillægges større vægtning ved vurdering af ejendommens samlede energiprformance¹. Fonden bifalder derfor at flere kommuner i 2022 har dispenseret i renoveringssager hvor behovsstyret boligventilation uden varmegenvinding, har vist en beregnet bedre rentabilitet, LCC og LCA, trods et marginalt højere energiforbrug i forhold til traditionelle balancerede ventilationsløsninger.

Fonden har i forbindelse med indeklimamålinger på nyrenoverede boliger konstateret, at nye balancerede centrale ventilationsanlæg projekteres og indreguleres så små boliger udsættes for op til 100% højere

¹ [\(Microsoft Word - 2022.08.12 Demonstrationsprojekt Silergården - Afrapportering til LBF.docx\) \(almennet.dk\)](#)

luftskifter end store boliger i samme ejendom. På baggrund af gode erfaringer med behovsstyret boligventilation fra bl.a. boligafdelingen FAB Højstrupparken i Odense, har fonden nu åbnet mulighed for støtte til behovsstyret boligventilation uden varmegenvinding. Boligerne i Højstrupparken har vist bedre indeklime, ca. 40% lavere luftskifte, og marginalt ca. 4,5% højere energiforbrug² end sammenlignelige decentrale balancerede ventilationsanlæg med varmegenvinding. Muligheder for rentabel varmegenvinding til fx forvarmning på varmt brugsvand undersøges nærmere i forbindelse med nye projekter. Fondens ser frem til, at der etableres et bredere erfaringsgrundlag og bedre mulighed for vægtning af LCC og LCA ved beregning af ventilationsanlæggenes energipreformance.

Bemærkning

4.6.1 Ventilation, Stk. 2.

Ved beregningerne skal der anvendes de aktuelle ventilationsforhold i rummene dog mindst svarende til bygningsreglementets minimumskrav.....

Ved fastlæggelse af den gennemsnitlige ydelse skal der tages hensyn til en eventuel behovsstyring og belastningerne i rummene.

Fonden gør opmærksom på, at der i dispensationer, der i støttede renoveringssager opnås til anvendelse af behovsstyret boligventilation uden varmegenvinding ved renovering af ældre etageejendomme, forudsættes dispenseret til reduceret luftskifte efter målt indeklime (behov), herunder ved ophold i boligen, – og ikke, jf. bygningsreglementets forudsætning, ”Hvis boligen ikke er i anvendelse”. Fondens forudsætning for støtte til anlæg med reduceret ventilation, herunder ved ophold i boligen, er, at ventilationsanlæggenes styres over IT-cloud-forbindelse med indeklimamonitorering og varslingsfunktion, der sikrer mulighed for indgreb overfor kritiske indeklimaforhold.

Fonden anbefaler en præcisering af, at der ved beregning af behovsstyrede ventilationsanlægs energiforbrug kan beregnes reduceret luftskifte, også når boligen er i anvendelse, såfremt der opnås dispensation hertil på baggrund af IT-cloudstyring med varslingsfunktion.

² FAB Højstrupparken driftsrapport 25.08.2022

Til: EMO-info (emoinfo@ENS.DK)
Cc: Lisbeth Juhl Christiansen (LIJ@ens.dk), MASM@ramboll.dk (MASM@ramboll.dk)
Fra: ankf@ramboll.dk (ankf@ramboll.dk)
Titel: Rambøll / Input til Høring af bekendtgørelse om energimærkning af bygninger og bekendtgørelse om håndbog for energikonsulenter
E-mailtitel: Rambøll / Input til Høring af bekendtgørelse om energimærkning af bygninger og bekendtgørelse om håndbog for energikonsulenter (ENS Id nr.: 3005416)
Sendt: 09-02-2023 11:32

Hej

Hermed fremsendes vores betragtninger fra Rambøll til den igangværende høring.

Ændringsforslaget (Ændring fra ejendom til bygning som skal være over 10.000 kvm) på forlængelse af frist for indberetning på over 10.000 kvm. og op. Ser vi umiddelbart kunne give udfordringer og vil medføre øgede omkostninger i form af ekstra besigtigelser, kørsel mv, specielt for boligforeningerne, hvor bygningsmassen kan være stor og kvadratmeterne oftest er spredt ud på flere individuelle bygninger.

Med venlig hilsen

Andreas Kjær Frederiksen

Energi- & Bæredygtighedskonsulent
North Jutland, Industry & Buildings

D +45 51 61 12 89

ankf@ramboll.dk

Rambøll

Prinsensgade 11

DK-9000 Aalborg

<https://dk.ramboll.com>

Rambøll Danmark A/S, CVR NR. 35128417

Hjemsted: Hannemanns Allé 53, 2300 København S

Classification: Confidential

Energistyrelsen

Sendt pr. mail til: emo-info@ens.dk, med kopi til lij@ens.dk

Paul Bergsøes Vej 6
2600 Glostrup

Billedskærervej 17
5230 Odense M

Telefon 4343 6000
teknig@teknig.dk
www.teknig.dk

Email: sra@teknig.dk

Dato: 14. februar 2023

Side 1/3

Journalnummer 2021-9925

TEKNIQ Arbejdsgivernes hørings svar på høring over udkast til bekendtgørelse om energimærkning af bygninger og udkast til bekendtgørelse om Håndbog for Energikonsulenter

Energistyrelsen har med høringsbrev dateret 17. januar 2023 fremsendt høring over udkast til ny bekendtgørelse om energimærkning af bygninger og udkast til bekendtgørelse om Håndbog for Energikonsulenter (HB2023) i høring og anmodet om at modtage hørings svar senest den 14. februar 2023.

Bekendtgørelsen om udkast til ny bekendtgørelse om energimærkning af bygninger og udkast til bekendtgørelse om Håndbog for Energikonsulenter udgør væsentlige rammevilkår for TEKNIQ Arbejdsgivernes medlemsvirksomheder, og vi indgår derfor gerne i det fortsatte samarbejde på området.

Bekendtgørelse om energimærkning af Håndbog for Energikonsulenter, herefter kaldet "udkastet", giver TEKNIQ Arbejdsgiverne anledning til følgende bemærkninger.

Generelle kommentarer

Kommende bygningsdirektiv

Energimærket kommer i medfør af det kommende reviderede Bygningsdirektiv til at spille en stor rolle i værdiansættelsen af bygninger, idet der heri er forslag om, at der indføres mindstekrav for energimærket, de såkaldte MEPS.

Det vil derfor være hensigtsmæssigt, at det allerede nu overvejes, hvordan bygningsejerne kan informeres om hvilke tiltag, der kan gennemføres for, at bygningen på sigt lever op til gældende krav.

Bygningsautomatik

TEKNIQ Arbejdsgiverne ser et generelt behov for gennemgang af håndbogen i forhold til det store fokus, som Bygningsreglementet har fået på området, ikke mindst set i lyset af de kommende krav til etablering af bygningsstyring i eksisterende bygninger inden udgangen af 2025. Heri er der krav om, at eksisterende større bygninger skal have EMS OG BMS, der medfører 15 % besparelser. Disse krav forventes skærpet fra 2029, så også mindre bygninger skal overholde kravet. Derfor er det vigtigt, at de bygningsejere, der overholder reglementet, også belønnes i deres energimærkning.

Generelt fremstår forudsætninger for vurdering af bygningsstyringen i håndbogen meget upræcise, og vi medvirker gerne ved den nødvendige revision af de aktuelle afsnit på dette område.

Specifikke kommentarer

4.4.4 Forslag om energibesparelser

Energikonsulenten henvises til værktøjet "Ny varme" på spareenergi.dk. Denne indeholder imidlertid ikke oplysninger om kommende fjernvarmeplaner i bygningsejerens område. Det foreslås, at energimærkningskonsulenten skal opslå de fremtidige muligheder for kollektiv varme på den etablerede oversigt over fjernvarmeområder i Danmark eller søge oplysningerne hos bygningsejer med henvisning til de breve fra kommunerne, der er udsendt ultimo 2022 eller efterfølgende opdateringer herom.

Energimærkningsrapporten kan spille en rolle i rådgivningen af bygningsejer om kommende krav til bygningen, herunder muligheden for udfasning af gas og olie i forhold til de udsendte forhåndsbreve fra kommunerne om udrulning af fjernvarme eller fokus på individuel varmforsyning.

Tekniske bygningsinstallationer

Vi foreslår, at der foretages en gennemgang af, om potentialerne for de tekniske installationer opgøres retvisende. Vi har som eksempler fundet følgende steder i håndbogen, hvor besparelsen underestimeres eller ikke er i overensstemmelse med gældende lovgivning:

Vejrkompenisering

I dag opgøres beregningen ikke for energireduktionen på et fjernvarmeanlæg med vejrkompenisering i forhold til et anlæg uden vejrkompenisering. Der registreres alene energitab fra varmerør, der er ført udenfor klimaskærmen. Der sker derfor ikke en registrering/beregning af det undgåede varmetab i ledninger inden for klimaskærmen, som opnås med vejrkompenisering. Derved indgår energibesparelsen ved automatisk sommerluk og reduceret fremløbstemperatur som følge af

Paul Bergsøes Vej 6
2600 Glostrup

Billedskærervej 17
5230 Odense M

Telefon 4343 6000
teknig@teknig.dk
www.teknig.dk

Email: sra@teknig.dk

Dato: 14. februar 2023

Side 2/3

TEKNIQ ARBEJDSGIVERNE

øget udetemperatur ikke i beregningen, og besparelsen underestimeres systematisk.

Fremløb/retur

Der tages i håndbogen udgangspunkt i andre temperatursæt, end der er angivet for nye installationer i DS 469, Varme- og køleanlæg i bygninger, der er kravtekst i forhold til Bygningsreglementet. Der bør i håndbogen tages højde for de aktuelle dimensionerende temperatursæt i bygningen.

TEKNIQ Arbejdsgiverne står naturligvis til rådighed for en uddybning af vores høringssvar.

Med venlig hilsen

Simon O. Rasmussen
Underdirektør

Paul Bergsøes Vej 6
2600 Glostrup

Billedskærervej 17
5230 Odense M

Telefon 4343 6000
teknig@teknig.dk
www.teknig.dk

Email: sra@teknig.dk

Dato: 14. februar 2023

Side 3/3

2.1 Energimærkning af nye bygninger

HB2023

Stk. 1. Det fremgår af byggetilladelsen, hvilket bygningsreglement bygningen skal leve op til. Kommunen kan i forbindelse med udstedelse af byggetilladelsen fastsætte yderligere krav eller lempelser til bygningen. **Bygningsejer kan skærpe kravene i byggetilladelsen, bygningen energimærkes som projekteret.**

Argument:

Det er ikke ualmindeligt at bygningsejer skærper kravene. F.eks. projekterer lavenergi, selvom byggetilladelsen "kun" kræver standardbetingelser.

Stk. 4. For bygninger med blandet anvendelse vægtes energibehovene for bolig- og erhvervsdelen med arealerne for de to anvendelser. Ved blandet anvendelse skal der være udarbejdet xml-filer for de respektive anvendelser. I indberetningsprogrammerne for energimærkning skal disse filer opdeles i zoner. En bygning kan kun få en energimærkningsrapport og et samlet mærke. Bygningen overholder bygningsreglementets krav til energirammen, hvis det vægtede energibehov er mindre eller lig med den vægtede middelværdi af energirammerne for bolig- og erhvervsdelen i henhold til byggetilladelsen og det relevante bygningsreglement. **Zonerne skal ikke enkeltvis overholde energikravene, energikravene gælder bygningen**

Argument:

I indberetningssoftware (Energy) dumpes bygningen, hvis en af zonerne ikke overholder kravene

2.2 Grundlag samt indgåelse af aftale om energimærkning af en ny bygning

Dokumentation for trykprøvning skal foreligge, hvis byggetilladelsen sætter krav herom, eller der er gennemført trykprøvning.

Dokumentation for bygningens tæthed skal foreligge. Dokumenteret tæthed, må kun indregnes, for de arealer der er kontrolleret

Argument:

Det er det, der står i bygningsreglementet. Der står ikke at bygningen skal/kan trykprøves. Trykprøvning oplyses som en metode.

2.3 Energimærkningens indhold

Under stk. 1 tilføjes:

En kort beskrivelse af isoleringsforhold i klimaskærmen, varmeanlæg, ventilationsform og eventuel vedvarende energi.

Argument:

Hvis en ny bygning sættes til salg, indeholder nuværende rapport ingen information.

4.4.2.2 Retningslinjer for bygningsgennemgang

Stk. 3. Energikonsulenten skal angive i energimærkningsrapporten, under feltet "Kommentar til bygningsbeskrivelsen", hvilke enheder der er gennemgået. Dette gælder række- kædehuse og flerfamiliehuse

4.6.9.2 Varmt vand

Stk. 7. I andre bygninger end boliger antages et årligt forbrug af varmt brugsvand på 100 liter pr. m² opvarmet etageareal. Hvis bygningsejer kan dokumentere vandforbrug, beregnes faktisk forbrug. Det kan antages at varmtvandsforbrug er 1/3 del af det samlede vandforbrug

Argument:

Mange butikker/kontorbygning m.v. bruger næsten ingen varmt vand, rengøring m.v anvendes med maskiner som genanvender vandet. F.eks. bruger COOP's butikker ca. 4 l. varmt vand pr. m² for butikker på ca. 1.200 m²

4.6.9.3 Varmtvandsrør

(4.6.9.3, stk. 3) Ventiler og andre armaturer medtages i beregningen som en ækvivalent rørlængde. Der er ikke forskel på frem- og retur ledning, da de har samme temperatur som angivet under kapitel 4.6.9.2 om Varmt vand.

For varmtvandsrør hvor returløb er placeret inde i fremløbsrør, beregnes kun længden på fremløb.

Argument:

Det er en dyre, men mere energirigtig løsning, så skal bygningsejer vel ikke straffes

Med venlig hilsen

Vivi Gilsager

VedvarendeEnergis og EnergiTjenestens svar til høring om Håndbog for Energikonsulenter (HB2023), journalnummer 2021-9923.

Klosterport 4 F, 1.sal

DK - 8000 Aarhus C

Tel: +45 86 76 04 44

14. februar 2023

R Gunnar Boye Olesen

E gbo@ve.dk

Tel.: +45 86760444

+45 86227000

Hermed kommentarer til forslaget til revideret Håndbog for Energikonsulenter. Kommentarerne er bl.a. baseret på EnergiTjenestens lange erfaring med energimærkning og brug af håndbogen samt undervisning af både nye og eksisterende energikonsulenter på erhvervsskoleme. Teksten er opdelt i kommentarer og forslag til forbedringer af de foreslåede ændringer i Håndbogen og forslag til ændringer i afsnit, der ikke foreslås ændret. Vi håber at begge typer forslag kan tages op, selvom vi er opmærksomme på at høringen som sådan kun omfatter ændringer.

Kommentarer og forslag til ændringer i Håndbogen

Afsnit 4.4.3.3 Kældre

Vi foreslår at døråbningen på tegningen mellem hobbyrum og trapperum, bliver tegnet bredere på tegningen, så det er helt tydeligt at det er en åben forbindelse og ikke et dørhul.

Vi er generelt glade for ændringen i 4.4.3.3 vedr. kældre, da tegningen og teksten i den hidtidige udgave har givet anledning til forvirring.

Afsnit 4.5.3.2 Varmekapacitet

Den simple metode, som med forslaget fremover også kan bruges til bygninger med anvendelseskode 121 og 122, bør kunne anvendes på flere typer af bygninger, også bygninger større end 500 m². Generelt mener vi at den simple metode kan bruges til alle bygninger med boliger og kontorer samt til en del andre erhvervsbygninger.

Når vi ønsker øget brug af den simple metode skyldes det at der er en række udfordringer med den mere detaljerede metode for større bygninger, kombineret med at den har meget begrænset påvirkning på energibehovet i eksisterende bygninger.

Det der især giver udfordringer ved den detaljerede metode, er:

- valget af bygningens kompaktthed og rum størrelser, hvor der skal vælges mellem lille, mellem og stor (valget af rum størrelse indgår i beregningsmetoden; men er ikke nævnt i Håndbogen).
- den mere detaljerede metode kræver beregning af skillevægsarealer, som ofte er tidskrævende ved større bygninger, uden at give væsentlig anderledes resultater end den simple metode.

For at anvende den simple metode i større bygninger, foreslår vi at såfremt bygningen har forskellige vægkonstruktioner på forskellige etager så benyttes et gennemsnit vægtet efter antal etager, hvor de forskellige vægkonstruktioner er fremherskende.

Afsnit 4.6.8 Varmefordelingsanlæg. Stk. 15.

Vi har en udfordring med rør som befinder sig i skjulte konstruktioner. Det kunne være rør nedstøbt i en gulvkonstruktion. Hvilken isolering skal vi regne med der? Det har stor betydning for energimærket om der regnes med uisolerede rør eller rør med isolering i fx et hus fra 1975. Her ønsker vi at der indføres nogle retningslinjer, f.eks. med en tabel, der angiver typiske rørisoleringstykkelser anvendt i forskellige tidsperioder i gulve og vægge.

Afsnit 4.7.4.2 Inddata for forskellige vinduestyper og yderdøre

Vi sætter pris på at der er indført et skema med yderdøre.

Afsnit 4.7.8 Fjernvarmeinstallationer

Vi sætter pris på at der er kommet skema med varmetab fra flere typer fjernvarmevekslere.

Andre kommentarer og forslag til Håndbogen

Afsnit 4.5.3.5 Linjetab stk. 3

Når der skal beregnes tillæg til U-værdien, skal der regnes på omkreds af vinduer og døre.

Her ser konsulenterne lidt forskelligt på begrebet murhuls-perimeter, da der typisk ikke er samme udmuring langs alle fire sider omkring et vindue. Antallet af sider, der medregnes i perimeterlængden, er vigtig, da længden bruges til at beregne længden af linjetab og tillæg til U-værdi. Er det 3 eller 4 sider af vinduet? Eller er det efter det antal sider hvor der er ud muringer?

Der henvises i afsnit 4.5.3.5 til DS418; men her er der desværre ikke en klar vejledning på dette punkt. Vi foreslår derfor at der i afsnit 4.5.3.5 indføres en retningslinje for hvor mange sider, der medregnes som udmurede, for forskellige vægtyper og tidsperioder, eller at dette indføres i DS418.

4.6.2 Mekanisk køling

Køleanlæg. Her mangler vi vejledning i Håndbogen og i EDB-programmet, som konsulenterne bruger. Der kan vælges ventilationsanlæg af forskellige anlægstyper, men under køleanlæg er der ingen valgmuligheder.

Nogle af de værdier som skal indtastes, er ikke mulige at slå op i håndbogen. Fx vedr. varmekapacitet af faseskiftende materialer og belastningsfaktoren.

Vi ønsker at der for typiske køleanlæg kan vælges tabelværdier som ved ventilationsanlæg.

Det bemærkes i øvrigt at der på fagskoler anvendes andre parametre for køling end i Håndbogen, hvilket bidrager til forvirringen.

4.7.3.1 Linjetab for ydervægsfundamenter ved terrændæk

Skemaet med linjetab for fundamenter er generelt udmærket; men der kan opstå tvivl for bygninger, hvor fundamentet enten kan være et tungt betonfundament eller med letklinker (lecablokke). Ofte er det ikke angivet på tegningerne. Det har væsentlig betydning for energibehovet og er jævnligt en problemstilling i lidt ældre bygninger, f.eks. mindre huse fra 1970'erne.

Vi ønsker at der indføres en vejledning for hvornår der typisk er brugt beton hhv. letklinker i fundament for forskellige vægkonstruktioner, på samme måde som det nu er angivet at man kan regne med kuldebroisolering omkring vinduer i bygninger opført efter 1985.

Uddybning og yderligere oplysninger ved politisk koordinator Gunnar Boye Olesen, gbo@ve.dk, tlf. 86227000.

Til: EMO-info (emoinfo@ENS.DK)
Cc: Lisbeth Juhl Christiansen (LIJ@ens.dk)
Fra: Lennart Østergaard (los@veltek.dk)
Titel: SV: Høring af bekendtgørelse om energimærkning af bygninger og bekendtgørelse om håndbog for energikonsulenter
E-mailtitel: SV: Høring af bekendtgørelse om energimærkning af bygninger og bekendtgørelse om håndbog for energikonsulenter (ENS Id nr.: 3005416)
Sendt: 10-02-2023 13:21

Kære Energistyrelse,

Tak for fremsendelse af høringen vedrørende bekendtgørelse om energimærkning af bygninger og håndbog for energikonsulenter.

Fra VELTEK Ventilation har vi blot en enkelt kommentar til håndbog for energikonsulenter

- Punkt 4.7.6.4: overvej at ændre overskriften til "Standard ventilationsanlæg i flerfamiliehuse (centrale anlæg som betjener mere end én boligenhed)"
 - Ellers kan man måske misforstå teksten, og tro at decentrale anlæg der betjener én bolig, men som anvendes i flerfamiliehuse, er omfattet af punktet.

Med venlig hilsen

Lennart Østergaard
Sektionschef, VELTEK Ventilation

VVS- OG ELTEKNISKE LEVERANDØRERS BRANCHEFORENING

Smedeholm 13A, 1. tv., 2730 Herlev | Telefon +45 33 32 14 00 | Mobil +45 24 23 32 61 | |
los@veltek.dk | www.veltek.dk

Fra: EMO-info <emoinfo@ENS.DK>
Sendt: 17. januar 2023 12:07
Emne: Høring af bekendtgørelse om energimærkning af bygninger og bekendtgørelse om håndbog for energikonsulenter (ENS Id nr.: 3005416)

Til høringsparterne på vedhæftede liste

Hermed fremsendes høring af udkast til ny bekendtgørelse om energimærkning af bygninger og udkast til ny bekendtgørelse om Håndbog for Energikonsulenter (HB2023).

Bemærkninger til vedhæftede bedes fremsendes til emo-info@ens.dk, cc. lij@ens.dk senest **den 14. februar 2023**.

Venlig hilsen / Best regards

Anja Hein Witt

Specialkonsulent

-- Center for energiadministration / Centre for Energy Administration --

E-mail emo-info@ens.dk

Danish Energy Agency: www.ens.dk

- part of The Ministry of Climate, Energy and Utilities

Energistyrelsen er ansvarlig for behandlingen af de personoplysninger, vi modtager om dig. Du kan læse mere om, hvordan vi behandler dine personoplysninger på vores hjemmeside: <https://ens.dk/om-os/energistyrelsens-behandling-af-personoplysninger>

Energistyrelsen

Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

Niels Bohrs Vej 8
6700 Esbjerg

J nr. 2021-9925

Østergade 13 2. sal
1100 København K

Telefon 3332 8855

Ref.
tvn@bfbe.dk
Dir 2926 1121

www.bfbe.dk

13. februar 2023

Hørings svar fra BFBE vedr. udkast til Bekendtgørelse om Håndbog for Energikonsulenter (HB2023)

Brancheforeningen for Bygnings sagkyndige og Energikonsulenter, BFBE, har modtaget høringsbrev fra Energistyrelsen og fremsender hermed de kommentarer, forslag og spørgsmål, som foreningen har i forbindelse med revidering af Bekendtgørelse om Håndbog for Energikonsulenter (HB2023).

Udkastet til HB2023 indeholder en lang række gode præciseringer og udvidelser af vejledningstekster, og er overordnet en klar forbedring af håndbogen. Bl.a. er præciseringerne i forhold til energimærkning af nybyg samt energikonsulentens nye mulighed for selv at opdaterer energirammeberegninger markante forbedringer.

Herunder følger de forbehold og spørgsmål, som BFBE har til forslagens øvrige indhold:

1.2 Håndbogens anvendelsesområde. Stk. 2.

Sætning 'Derudover 140, 185, 190 og 451 under 500 m²' vedr. hvilke anvendelseskoder, enfamiliehuskonsulenterne må energimærke, er uklar. Det bør fremgå tydeligt, at grænsen på de 500 m² gælder alle fire anvendelseskoder samt om der er tale om m² iht. BBR eller opvarmet areal konstateret på stedet.

1.3.2 Maksimal tid mellem bygningsgennemgang og indberetning

Hvad med et nyt energimærke, hvor det alene er energipriser der tilrettes? Gælder grænsen på de 2 måneder også her? Denne type tilpasning har jo fået stærkt forøget relevans.

1.5 Stamdata

En ejendom kan pt. indeholde flere BFE-numre, hvilket giver problemer ved indberetning af energimærker. Denne problematik bør være løst, inden bekendtgørelsen træder i kraft, og bygningens ejendomsnummer ikke længere kan benyttes.

1.5.4 Bygningens anvendelse (1.5.4, stk. 2)

Det ligger langt ud over energikonsulentens opgave at indhente fuldmagt fra bygningsejer og berigtige oplysninger direkte i BBR-registeret. Ansvar for, at oplysningerne i BBR er korrekte, påhviler ene og alene bygningsejer. Evt. ændring af BBR bør fortsat være og honoreres uafhængig af energimærkningen.

2.2 Grundlag samt indgåelse af aftale om energimærkning af en ny bygning

Det bliver jf. håndbogsrevisionen et krav, at bl.a. bygningsnr. og etageareal iht. BBR indgår i grundlaget for aftale om energimærkning af en ny bygning. I praksis fremgår bygningsnr. og etageareal dog ofte ikke af BBR forud for energimærkningen. Kommunernes praksis ift. at oprette nybyg i BBR er meget uens. I nogle kommuner sker dette allerede ifm. byggeansøgningen – andre kommuner venter helt indtil ibrugtagningstilladelsen. Skal bygningsnr. og etageareal iht. BBR indgå i grundlaget for energimærkning af nybyg, er det derfor nødvendigt, at der stilles krav til kommunerne om, at BBR-oplysninger er tilgængelige på tidspunktet for energimærkning.

4.3 Indhentning af data – Tegninger. Stk. 4

For at bygningstegninger udleveret af bygningsejer skal kunne benyttes som grundlag for energimærkning, skal disse ifølge HB2023 indeholde informationer om rørlængder og -dimensioner. Dette er kun yderst sjældent tilfældet. Kravet bør derfor fjernes.

(4.3, stk. 4)

Når energimærkningsfirmaerne ved brug af NemID/MitID forsøger at indhente tegningsmateriale via Weblager/Filarkiv/kommuners online byggesagsarkiver, sker det ofte, at materialet er 'låst' grundet GDPR-hensyn/adressehemmelighed mv. **Det bør gælde og præciseres, at energimærkningsfirmaerne i disse tilfælde ikke er forpligtede til at kontakte kommunerne for at få det 'låste' materiale 'renset' og tilsendt.**

BFBEs store medlemsvirksomheder sender dagligt adskillige af denne type pligtfore-spørgsler afsted til kommunerne vel vidende, at det 'rensende' materiale ikke vil nå frem fra kommunerne i tide til rent faktisk at blive anvendt ifm. energimærkning. Kommunerne på deres side er forpligtede til at lade en medarbejder manuelt tjekke og rense de relevante filer for personfølsomme oplysninger og efterfølgende maile dem til virksomhederne. Det er spild af både virksomhedernes og kommunernes tid og ressourcer.

Flere virksomheder har modtaget frustrerede opkald fra kommunerne, som bliver presset af de mange daglige henvendelser om låst tegningsmateriale.

4.4.2. Række-, kæde eller dobbelthuse

Her bør indføres en hjælpe tekst, der præciserer, at andelsboliger ikke anses som udlejning, men at andelshaver betragtes som ejer.

4.4.7 Forslag om energibesparelser. Stk. 1

Det ville være gavnligt med en præcisering af, hvornår energikonsulenterne må foreslå fjernvarme. Er dette kun, hvis der allerede er etableret fjernvarme i området? Eller er det nok, at der er fjernvarme på vej? Skal der i så fald foreligge dokumentation for, at fjernvarmen er på vej? Og hvor længe ude i fremtiden må muligheden for tilslutning maksimalt ligge? Et halvt år? Et helt år?

Stk. 21, nr. 6

Link virker ikke.

4.5.1.1

Stk. 1 og stk. 3 har samme ordlyd.

4.5.1.2 Bestemmelse af transmissionskoefficienter i skjulte konstruktioner

Der lægges i forslaget op til et øget antal destruktive undersøgelser - fx også boreprøver inde i boligen bl.a. ved lette beklædninger/gipsplader indvendig på massiv ydervæg. Men omfanget og karakteren af prøver er trods den udvidede tekst uklar. Hvor mange prøver skal der til? Skal der fx laves boreprøver i utilgængelige skunke/skråvægge? Og hvad med perforering af fx dampspærre, hvilket efterfølgende vil kræve en rød anmærkning i tilstandsrapporten? Praksis har været, at boreprøver laves udefra og i så begrænset antal som muligt. Den praksis så BFBE gerne bevaret. Bygningsejer sætter sjældent pris på alt for mange huller efter energikonsulentens besøg.

4.7.4.2 Inddata for forskellige vinduestyper og yderdøre

Håndbogsrevisionen vil være en kærkommen lejlighed til at få slanket håndbogens vinduesbeskrivelser.

Den unødigt høje detaljeringsgrad i vinduesbeskrivelserne giver hverken mening for forbrugerne – som ikke kan genkende deres vinduer i energimærkningsrapporten – eller for kvaliteten af selve energimærket. Fx er en beskrivelse af 'faste' eller 'gående' rammer og 'kold' eller 'varm' kant uden værdi for lægmand og har, når det kommer til stykket, minimal indflydelse på u-værdierne.

4.6.8 Varmefordelingsanlæg. Stk. 20

Det er beskrevet, at kombipumper ofte er indbygget i kedelunits til enfamiliehuse og fungerer som både centralvarmepumper og pumper til brugsvandscirkulation (på samme tid). Det er ikke rigtigt, at kombipumper kan gøre begge dele (samtidigt) og teksten bør ændres.

4.7.7.3 Små og store fastbrændselskedler

Tabelværdierne er meget optimistiske ift. producenterens egne tal.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in black ink that reads 'Tinne Vestergaard Nielsen'.

Tinne Vestergaard Nielsen

BfBE – Brancheforeningen for Bygningssagkyndige og Energikonsulenter

København, den 14. februar 2023

Høringssvar – Høring over udkast til bekendtgørelse om energimærkning af bygninger

BL – Danmarks Almene Boliger har den 17. januar 2023 modtaget høring af bekendtgørelse om energimærkning af bygninger og bekendtgørelse om håndbog for energikonsulenter.

BL takker herfor og har følgende bemærkninger til høringen:

Overordnet finder BL det positivt, at der med forslaget bliver foretaget en række præciseringer i bekendtgørelse og håndbog, som tidligere har givet anledning til fortolkningstvív. Enkelte steder i bekendtgørelsen finder vi det hensigtsmæssigt med yderligere præciseringer.

Bemærkninger til bekendtgørelsen

BL opfordrer til, at der ved § 5, nr. 5 præciseres, hvad der udgør 'væsentlige mangler'.

Ligeledes opfordrer BL til, at det ved § 15, stk. 3 præciseres, hvad der udgør 'væsentligt omfang'. Styrelsen har tidligere udtalt, at væsentligt omfang er en ændring af bygningens energimæssige ydeevne på 10 % eller derover.

Forslaget fjerner muligheden i § 12 for at udarbejde energimærkning efter metoden 'målt forbrug'. Baggrunden er, at metoden indtil videre ikke har været særlig anvendt. Landsbyggefondens vil i 2023 lancere Det Centrale Almene Regnskabsregister (DCAR), som er et nyt indberetningssystem. Indberetningssystemet vil også komme til at indeholde oplysninger om boligorganisationernes energiforbrug. Det vil derfor være meget uhensigtsmæssigt at fjerne muligheden for at udarbejde energimærkninger efter målt forbrug, nu hvor metoden forventes at blive efterspurgt.

Bemærkninger til håndbogen

BL finder det positivt, at der sker en række præciseringer i håndbogen, f.eks. præciseringen i afsnit 4.6.5 af, hvad der udgør en 'åben forbindelse'.

BL bakker ligeledes op om, at tabel 4.7.2.1 "Brændværdier og CO2 emissionsfaktorer" fjernes, og der i håndbogens kap. 1.4. indsættes en henvisning til HBemo.dk, hvor emissionsfaktorerne vil kunne findes. Dette vil betyde, at opdateringer vil kunne ske hurtigere og mere smidigt end ved en revision af bekendtgørelsen.

BL er bekendt med, at bekendtgørelsens § 5, stk. 1, nr. 3 i praksis har givet anledning til fortolkningstvív. BL opfordrer derfor til, at bestemmelsen illustreres med nogle eksempler i håndbogen.

BL bakker op om ændringen vedrørende standardværdier for drift af ventilationsanlæg i afsnit 4.7.6.3-5., som indtil nu har været urealistisk høje.

BL har herudover ikke yderligere bemærkninger til høringen.

Med venlig hilsen

Bent Madsen
Adm. direktør

Energistyrelsen
Center for Energiadministration - emo
J nr. 2021 – 9925

Vejen den 14.02.2023

Høringssvar vedr. udkast til bekendtgørelse om energimærkning af bygninger

Byggeriets Kvalitetskontrol vil gerne takke Energistyrelsen for at være høringspart. Vi har gennemgået materialet med fokus på vores arbejde som certificeringsorgan.

Vi har opdelt besvarelsen i 2 dele. Den første del omhandler vores bemærkninger til de foreslåede ændringer. Den anden del angiver forslag til ændringer af bekendtgørelsen, der ikke er foreslået af Energistyrelsen, men som vurderes relevante eller nødvendige.

Vi vil opfordre Energistyrelsen til, som ved tidligere ændringer til håndbogen, at afholde et antal webinarer, hvor ændringerne metodisk præsenteres, og energimærkningsfirmaerne får mulighed for at stille spørgsmål til ændringerne - gerne i god tid ikrafttrædelsen.

DEL 1 – Høringssvar på ændringer:

Bekendtgørelse om energimærkning af bygninger

Vi kan tilslutte os at formuleringen i bilag 1, pkt. 6.3 ændres fra udtalelser til afgørelser og at Energimærkning efter 'målt forbrug' udgår.

§ 46 stk. 5. Vi foreslår at fristen for implementering af de nye krav sættes til 1. september 2024 for at sikre tilstrækkelig tid til implementering for de virksomheder der normalt har audit i løbet af juni.

Bekendtgørelse om Håndbog for Energikonsulenter (HB2023)

- I vejledningstekst til afsnit 1.3.1, stk. 1 foreslås følgende ændringer til teksten:

Bygningsgennemgangen kan suppleres af tegningsmateriale, diverse dokumentation, tidligere indberettede energimærkninger mm., når dette vurderes **troværdigt relevant** til brug for energimærkningen.

- Afsnit 2.2, stk. 2. Her foreslås følgende formulering:

I det tilfælde, hvor **grundlaget for ændringer kan begrundes med dokumentation**, kan energikonsulenten selv foretage opdateringen.

Med dokumentation menes, når energikonsulenten alene viderefører data fra modtaget dokumentation

til energirammeberegningen, for f.eks. ventilation eller bygningens tæthed.

I det tilfælde, hvor energikonsulenten foretager ændringer i energirammeberegningen, skal det fremgå under ”energikonsulentens supplerende kommentar”, hvilke ændringer der er foretaget, og **dokumentationen herfor skal opbevares.**

DEL 2 – Øvrige forslag

Bekendtgørelse om energimærkning af bygninger

- **Dobbeltcertificering**

Tekst vedrørende dobbeltcertificering til BedreBolig og Energimærkning bør helt udgå af bekendtgørelsen. Der er ingen efterspørgsel efter certificeringen, og kravene henviser til ISO 9001:2008 der udgik i 15.09.2018.

Der henvises til dobbeltcertificering i følgende afsnit:

- Kapitel 7 - § 27
 - § 29
 - Bilag 3
 - Bilag 4
- **Bilag 2 – afsnit ”overvågningsaktiviteter”**
Vi foreslår at følgende tekst:

”Programmet for overvågningsaudit skal mindst en gang årligt omfatte:”

Ændres til:

”Auditplanen for hvert audit skal mindst en gang årligt omfatte:”

Eller

”Auditprogrammet skal sikre, at auditplanen for hvert audit mindst en gang årligt skal omfatte:”

Begrundelse: Formuleringen er lidt uklar og begreberne i 17021 er blandet lidt sammen.

Certificeringscyklen på en ISO 9001 certificering er som følger:

Indledende audit (fase 1 + 2) (år 0)

Overvågningsaudit år 1

Overvågningsaudit år 2

Recertificeringsaudit (år 3 / 0)

...

- **ISO 9001**

Hvor der henvises til ISO 9001 bør der i stedet henvises til den gældende udgave: DS/EN ISO 9001:2015.

- **Bilag 1 afsnit 4. Roller, kompetencer, ansvar og beføjelser i virksomheden**

Vi foreslår at der indføres et "evt." før teksten "teknisk sagkyndige og assistenter". Vi vurderer der ikke er behov for at virksomheden altid skal sikre denne funktion, da en teknisk sagkyndig eller en assistent typisk kun anvendes hvis der opstår et behov herfor.

- **Afsnit 9 - egenkontrol**

Vi foreslår følgende formulering:

"Virksomhederne skal til enhver tid sørge for, at procedurerne bliver overholdt. Ved alvorlige eller gentagne fejl i energimærkningerne eller svigt i procedurerne skal de certificerende organer **suspendere virksomhedens certificering i en periode, indtil virksomhederne har udført korrektion og korrigerende handlinger der sikrer**, at de pågældende alvorlige eller gentagne fejl **er rettet og** ikke opstår igen."

Begrundelse: Certificeringsorganerne har ikke mulighed for direkte at udelukke virksomhederne fra at indberette energimærker. Denne opgave ligger ved Energistyrelsen. De certificerende organer kan suspendere virksomhedens certificering, og give Energistyrelsen besked herom, hvorefter Energistyrelsen kan udelukke virksomhederne fra at indberette energimærker.

I er velkomne til at henvende jer for uddybning af ovenstående bemærkninger

Med venlig hilsen

Morten Nørgaard
Direktør, Byggeriets Kvalitetskontrol